

ПЕЧАТКИ СТАРОСАМБІРСЬКОГО ДЕКАНАТУ ПЕРЕМИШЛЬСЬКОЇ ЄПАРХІЇ КІНЦЯ ХVІІІ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.

Протягом останніх років з'явилася низка публікацій, які тією чи іншою мірою охоплювали церковні печатки Старосамбірського деканату Перемишльської греко-католицької єпархії. Йдеться, зокрема, про роботи, у яких відображено культ Архангела Михаїла¹, Пресвятої Богородиці² та св. Євстахія³ у парафіяльній сфрагістиці. Робота про печатки дрогобицько-самбірського регіону охоплює в тому числі штемпелі Старого Самбора⁴. Останньою публікацією, присвяченою печаткам Перемишльської греко-католицької єпархії, є праця Т. Денисової⁵. У ній описано, зокрема, й два оригінальні штемпелі, що належали парафіям Стрілки та Явора Старосамбірського деканату й зберігаються у сфрагістичній колекції Національного музею у Львові ім. Андрея Шептицького. На жаль, авторкою допущено помилки при відчитуванні легенди печатки парафії Стрілки: “СТРІЛЕЦКОИ”⁶, а має бути “СТРЬЛЕЦКОИ”. Крім того, некоректно подано опис св. Євстахія на цьому ж штемпелі: “зображення святого Євстахія з прапорцем у лівій руці...”⁷. Насправді там відтворено посох, й опис мав би звучати: “у лівій руці, відведений вбік, св. Євстахій тримає посох, увінчаний фаною”⁸.

Окрім того, Т. Денисова висловлює твердження, не підкріплені дослідженнями документальних джерел, у яких збереглося багато відтисків описаних печаток, про те, який матеріал мав би застосовуватися для відбитків кожного штемпеля. Авторка зазначає, що для цих двох матриць використовувалися об'ємні матеріали (такі як віск та сургуч)⁹, що, здебільшого, не відповідає дійсності¹⁰. Позитивним моментом цієї публікації є введення у науковий обіг інформації про збережені до наших днів оригінальні штемпелі парафій Перемишльської єпархії.

Таким чином, усі перелічені вище згадки про печатки Старосамбірського деканату не дають комплексного уявлення про штемпелі які побутували там протягом ХІХ – початку ХХ ст. Сподіваємося, що пропонувана спеціальна розвідка з окресленої проблематики заповнить наявні прогалини.

У Старосамбірському деканаті Перемишльської греко-католицької єпархії в другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. налічувалася 31 парафія¹¹. Здійснюючи пошуки печаток в архівах, музеях, рукописних збірках бібліотек Львова, Перемишля, Сяніка, Варшави, вдалося віднайти 43 різних відтисків парафіяльних і одної деканатської печаток. На сьогодні відомі лише два оригінальні штемпелі, що зберігаються у Національному музеї імені Андрея Шептицького у Львові у фонді “Сфрагістика”, який належить с. Явора¹² та с. Стрілки¹³.

Найбільша кількість храмів була посвячена св. Миколаю Чудотворцю (9 парафій – Волосянка Велика, Головсько¹⁴, Залокоть, Лопушанка Хомина (св. О. Миколаю Єпископу), Потік Великий¹⁵, Сприня, Старе Місто (Старий Самбір), Сторона, Тур'є) та Архангелу Михаїлу (7 парафій – Білич Горішній, Білич Долішній¹⁶, Би-стриця, Волошиново, Ісаї, Смільна, Ясениця Замкова), Богородиці (6 парафій) – тут

представлені такі посвяти, як Покров Пресвятої Богородиці (у 3 парафіях – Ластівка, Свидник, Стрільбичі), Собор Пресвятої Богородиці (у парафії Звір), Введення в храм Пресвятої Богородиці (у парафії Сушиця Рикова¹⁷) та Успіння Богородиці (у парафії Топільниця)¹⁸. По одному разу зустрічаються посвяти свв. Онуфрію (Лаврів), Димитрію (Лінина Мала), Євстахію (Стрілки), Кузьмі і Дем'яну (Тершів), Зішестя Св. Духа (Лінина Велика), Воздвиження Честного Хреста (Страшевичі), Вознесіння Господа Ісуса Христа (Явора), двічі – св. Параскевії (Лужок Верхній, Ясениця Масьова¹⁹)²⁰. Характерною рисою більшості парафіяльних печаток було відображення у їхньому сюжетному зображенні титулу церкви.

Документи, засвідчені печатками, хронологічно охоплюють 1798 – 1916 рр. Це були переважно акти фінансово-майнового характеру (Консигнації..., Специфікації..., Фасії доходу..., Виказ доходів епитрахильних... Подписка получения...), метричні свідоцтва, листи тощо.

Для семи парафій вдалося виявити по два відбитки різних штемפלів, які належали одному урядові, це, зокрема, Залокоть, Лаврів, Ластівка, Сторона, Топільниця, Явора, Ясениця Замкова. Старий Самбір представлений шістьма печатками, починаючи з 1798 р. і закінчуючи 1914 р. Існування кількох варіантів печаток уможливило простеження еволюції штемפלів у різних параметрах: матеріал, форма, розміри, легенда, сюжетне зображення. Коротко їх охарактеризуємо.

На основі віднайдених печаток Старосамбірського деканату можна стверджувати, що матеріалами для відбитків слугували: сургуч, сажа, папір й мастика, чорнило та фарба. За формою усі виявлені печатки поділяються на овальні (28 шт.) та круглі (16 шт.).

У більшості виявлених відтисків присутні зображення. Виняток становлять штемпелі Залокоть (1904 – 1905), Ластівка (1905), Сторона (1899 – 1916) та Явора (1902) – там місце малюнка заступає напис. Усі ці печатки функціонували на початку ХХ ст. і належать до т.зв. “нових” штемפלів.

На основі досліджених відтисків можна виділити три основних підходи, які лежали в основі сюжету: 1. Зображення постатей святих (23 храми); 2. Богородичні празники (6 храмів); 3. Господні празники (3 храми).

У тих випадках, коли виявлено дві печатки, що функціонували в певній парафії, спостерігаємо відсутність зображення (у 4 парафіях) або спрощення сюжету. Наприклад, Успіння Богородиці у парафії Топільниця зведене лише до постаті Богородиці з маленьким Ісусом на руках. В окремих штемпелях простежується тенденція до збереження давніх традицій та відтворення основних елементів, які були в давніших печатках. Прикладом цього є Лаврів (1798 та 1913 рр.), де в обох печатках св. Онуфрій поданий майже ідентично, різняться лише окремі дрібні деталі та стиль гравіювання. Також збережено образ Архангела Михаїла, який попирає сатану, в обох варіантах штемпеля в Ясениці Замковій (1840 – 1899 та 1898 – 1911 рр.). Однак художнє виконання цього сюжету є настільки відмінним, що можна твердити лише про однакову ідею. Друга печатка (1898-1911) вирізняється композиційною цілісністю та динамічністю сюжету: Архангел Михаїл поданий в наступальному русі, а сатана (в людській подобі) падає у прірву.

На прикладі парафіяльних печаток Старосамбірського деканату стосовно зображення можна простежити наступні тенденції: 1) у малюнку відображався титул храму; 2) малюнок поступається місцем легенді у “нових” штемпелях.

Написи розташовувалися довкола зображення. Легенди переважно відділені від малюнка двома концентричними колами чи овалами. Обідки виконані у формі лінії та крапочок. У тексті між словами використовували роздільники: хрестики, крапки, двокрапки, розетки тощо. У печатках парафій Залокоть (1904 – 1905), Ластівка (1905), Сторона (1899 – 1916) та Явора (1902) зображення відсутнє, і написи заповнюють також центральну частину, поєднуючи розміщення і по колу, і в горизонтальних рядках.

Легенди виконані українською мовою, лише печатка Лінини Малої (1885 – 1900 рр.) містить напис латинкою, а в одному випадку взагалі без напису – Старий Самбір (1798 р.). Легенди дають змогу встановити територіальну, інституційну та, в окремих випадках, конфесійну приналежність парафій і, ще рідше, титулатуру храмів. Наприклад: *ПЕЧАТЬ ЦЕРКВИ ВОЛОШЫНОВСКОЙ; : ПЕЧАТЬ : ЦЕРКВИ : ЗВОРСКОЙ ;: ГР. КАТ: УРЯД ПАРОХІЯЛЬНИЙ * в Лаврові: *; SIGILL : ECCL : R. G. C. LOCAL: CARELL: LENINKA MALA; * ПЕЧАТЬ ЦЕРКВИ ГР. К. ВЪ СТАРОМЪСТѢ; Печать церкви Бѣлича горѣшнаго Михаилъ чѣдотворецъ. тощо. У переважній більшості штемпелів була застосована формула: ПЕЧАТЬ ЦЕРКВИ..., запропонована ще австрійським урядом у циркулярах за 1797 – 1798 рр.²¹

Усі написи виконано друкованим шрифтом. Для раціонального використання площі штемпеля вживали скорочення, так звані суспенсії та сігли. При викарбовуванні легенд змінюється графічна форма літер, стиль, характер письма. Поступово зникають церковно-словянські букви ъ, ѣ, Ѧ, Ѫ, на їх місце приходять сучасні українські літери.

Але в окремих випадках спостерігаємо стійке дотримання традиції і майже однакове передання змісту та форми легенди. Так, у Старому Самборі з 1853 до 1910 р. у назві населеного пункту використовується літера “Ѣ”: СТАРОМѢСТ[С]КА²², ВЪ СТАРОМѢСТѢ²³, ВЪ СТАРОММѢСТѢ²⁴; вЪ СТАРОМЪ САМБОРѢ²⁵. Існує ще й зворотня тенденція, коли у давніх печатках не вживали церковно-словянських літер, а в нових – вони присутні. Наприклад, у парафії Сторона у 1849-1885 рр. зафіксовано СТРОНСКОЙ²⁶, а в 1899 – 1916 рр. – вЪ СТОРОННѢ²⁷; у парафії Ясениця Замкова у 1840 – 1899 рр. – [...]НИЦКОЙ²⁸; 1898 – 1911 рр. – вЪ Ясеницѣ замковой²⁹. Необхідно зазначити, що церковно-слов’янські літери фігурують переважно у назвах населених пунктів, тому що формула ПЕЧАТЬ ЦЕРКВИ... не передбачала їхнього вживання, так як і формула ГР. КАТ: УРЯД ПАРОХІЯЛЬНИЙ. Та й опечатки, у більшості випадків, трапляються в назвах населених пунктів, хоча подекуди вони присутні й у інших словах.

Помилки у тексті зафіксовані при написанні літери “Н”, яку часто передавали як латинське “N” (Нанчовка Велика, Смільна, Сприня, Сторона); те саме з буквою “И”→“Н” (Бистриця, Волосянка Велика); мабуть, дзеркальне відображення “Ч”→“Г” (Волосянка Велика). Такі специфічні особливості, ймовірно, сприятимуть виявленню майстрів-граверів, які виготовляли ці штемпелі, чи визначенню тих центрів, де вони гравіювалися, а також допоможуть при встановленні періоду функціонування одних печаток за рахунок достовірної інформації, яка збереглася щодо інших.

Документи, на яких збереглися відтиски печаток, доносять до нас не лише самі пам’ятки, але й фіксують терміни використання штемпелів. Виявлено три печатки, що існували наприкінці XVIII ст. – Лаврів (1798), Старий Самбір (1798) та Тур’є (1799-1804).

Проаналізувавши хронологію відомих нам документів, отримуємо наступний результат: найдовше функціонували печатки парафій Лопушанка Хомина – 66 р. (1845 –

1911), Ясениця Замкова – 59 р. (1840 – 1899), Білич Долішній – 58 р. (1848 – 1906), Ластівка – 50 р. (1849 – 1899), Волошиново – 38 р. (1847 – 1885), Сторона – 36 р. (1849 – 1885), Тершів – 36 р. (1849 – 1885), Свидник – 33 р. (1873 – 1906) тощо. Але це не означає, що ця інформація є 100% достовірною, адже не всі документи збереглися та дійшли до наших днів, також не всі документи засвідчені печатками вдалося виявити. Тому необхідно застосувати метод аналогій, порівнюючи усі відомі нам пам'ятки.

На прикладі печаток Старосамбірського деканату можемо з точністю до одного року встановити, коли завершився період функціонування лише Ясениці Замкової (відповідно 1899 р., тому що наступний штемпель застосовували вже з 1898 р.) та окремих штемпелів Старого Самбора, так, відома нам як третя печатка зафіксована у 1885 – 1892 (7 років), четверта – у 1893 – 1896 (3 роки), п'ята 1900 – 1910 (10 років), шоста 1911 – 1914 (3 роки). Щодо Старого Самбора, вдається з точністю до року (інколи до 2 – 3 років) встановити терміни використання четвертої та п'ятої печаток. Або досить точно з'ясувати, коли закінчується період використання третьої та розпочинається період шостої печаток.

Аналізуючи відтиски Ясениці Замкової, Волошиново, Смільни й Білича Долішнього, зокрема палеографію написів і зображення (в усіх випадках постать Архангела Михаїла, котрий попирає змія), можна стверджувати, що усі штемпелі виготовлені в один період. Відбитки Стрілків, Топільниці, Явора, Сприні, Звір, Строни, Нанчовки Великої та Тур'ї, незважаючи на те, що містять різні посвяти (і, відповідно, різні зображення), мають однакову величину, яка коливається в межах: ширина 33 – 34, висота 43 – 45), овальну форму, малюнки, відділені від легенди обідками з крапочок. Літери чіткі, друковані, з певними особливостями: “Ч” (верхня частина якої є маленькою), “А”, “Ц” (із хвостиком до низу), “Р” (низ закручений досередини), “Н” (переважає традиційне виконання цієї літери, а не на латинський манер як “N”, яке подекуди зустрічається в написах інших печаток, наприклад печатки Нанчовки Великої). Напис розпочинається із зірочки і тягнеться справа наліво, усі слова розділені двокрапкою.

Лише одна з перелічених вище печаток збереглася на документі 1799 р., але, зважаючи на виявлені подібні риси, можна припустити, що й інші 11 печаток теж були виготовлені на зламі XVIII – XIX ст. У зв'язку з цим період їхнього функціонування значно подовжується. Наприклад, якщо взяти за відправну дату 1799 р., для парафій Ясениця Замкова він буде становити 100 р., Білич Долішній – 107 р., Волошиново – 86 р., Сторона – 86 р., Смільна – 100 р., Стрілки – 100 р., Топільниця – 108 р., Явора – 100 р., Сприня – 100 р., Звір – 105 р., Нанчовка Велика – 100 р.

За часом виготовлення парафіяльні печатки можна умовно поділити на “давні”, які функціонували з кінця XVIII ст. до останньої чверті XIX ст. (а подекуди, й до початку XX ст.) та “нові”, які з'явилися в останній чверті XIX ст. – на початку XX ст. й використовувалися до 1914 р. (подекуди, й довше). Цей процес був масовим та охоплював значну кількість парафій. Проаналізувавши увесь сфрагістичний матеріал Старосамбірського деканату маємо наступну картину: “давніми” штемпелями послуговувалися протягом досить тривалого часу – 86 – 108 р., “новими”, відповідно – 1 – 20 років. Виготовлення нових печаток в останній чверті XIX ст. було зумовлено різними чинниками, зокрема, такими як застосування інших матеріалів для відтисків (чорнило та фарби), які не підходили для “давніх” печаток (відбитки були нечіткі, розмиті); відбувся розвиток граверства – змінилися способи гравіювання та матеріали, з яких виготовляли матриці (каучук, гума); за досить довгий період використання штемпелі зносилися (у більшості випадків пошкоджені були їхні ручки), що не до-

зволяло робити якісні відтиски; відбулися зміни адміністративно-юридичного права щодо утримання церковних споруд (це право було передане місцевим парафіяльним комітетам³⁰), що призвело також до поступової зміни змісту легенд³¹.

* * *

Подано короткий опис печаток: кількість віднайдених відтисків, хронологію документів, на яких вони збереглися, та місце зберігання; а також зафіксовано сфрагістичні параметри печаток: матеріал, форма, розмір, зображення та легенду.

КАТАЛОГ

Старосамбірський
деканат
(1889-1900)

Старосамбірський деканат. Перший варіант: 6 прим., 1889 – 1900 рр.

Матеріал відтисків: фарба. **Форма:** кругла. **Розмір:** 37 мм.

Зображення: відсутнє.

Легенда: Напис по колу, продовжений двома горизонтальними рядками: РУСКО КАТ. УРЯДЪ ДЕКАНАЛЬ: СТАРО САМБОРСКИЙ. Зовнішніх два обідки у вигляді ліній.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 20. – Спр. 1515. – Арк. 41 зв.; Спр. 20. – Арк. 46 зв.; Спр. 1562. – Арк. 41зв.; Спр. 1637. – Арк. 33 зв.; Оп.13. – Спр. 12064. – Арк. 19; Спр. 10226. – Арк. 99.

Білич горішній
(1878-1892)

Білич горішній. Перший варіант: 11 прим., 1878 – 1892 рр.

Матеріал відтисків: сажа. **Форма:** овальна. **Розмір:** 36x41 мм.

Зображення: Архангел Михаїл у військових обладунках, у лівій руці меч (вістрям донизу), за плечима крила. Під ногами тверда основа.

Легенда: Напис по колу: * Печатъ церкви Бѣлича горѣшного Михайла Чѣдотворецѣ. Зовнішній та внутрішній обідки у вигляді ліній.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 201. – Оп. 4а. – Спр. 279. – Арк. 55, 102, 109, 135 зв.; Ф. 146. – Оп. 20. – Спр. 1487. – Арк. 27, 31, 33, 35, 37, 38 зв.; Archiwum Państwowe w Przemyślu (далі – APP). – Ф. 142. – Спр. 5189.

Білич долішій
(1848-1906)

Білич долішій. Перший варіант: 33 прим., 1848 – 1906 рр.

Матеріал відтисків: папір та мастика, сургуч, сажа, чорнило, фарба. **Форма:** овальна. **Розмір:** 35x44 мм.

Зображення: Архангел Михаїл у військових обладунках, на голові шолом, у лівій руці ваги, у правій – спис (вістрям донизу націлений в пащу змію), за плечима крила. Під ногами архангела подано переможеного ним сатану (у вигляді змія який стоїть на двох лапах, головою вліво, за спиною крила, довгий закручений хвіст).

Легенда: Напис по колу: *ПЕЧАТЬ : ЦЕРКВИ : БѢЛѢЦКОИ. Зовнішній та внутрішній обідки у вигляді крапочок.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 201. – Оп. 4а. – Спр. 279. – Арк. 85; Спр. 280. – Арк. 12, 31 зв., 37 зв., 41 зв.; Ф. 146. – Оп. 13. – Спр. 7828. – Арк. 124 зв., 134 зв., 156, 176; Спр. 7829. – Арк. 4; Спр. 7830. – Арк. 100 зв., Спр. 7832. – Арк. 43, 57, 63, 108; Спр. 7835. – Арк. 21, 37, 61; Оп. 20. – Спр. 1486. – Арк. 73, 77-80, 81 зв., 82, 83, 94; Оп. 38. – Спр. 1096. – Арк. 8, 12, 27, 31, 37, 39, 46.

Бистриця
(1885)

Бистриця. Перший варіант: 7 прим., 1885 р.

Матеріал відтисків: сажа. **Форма:** кругла. **Розмір:** 41 мм.

Зображення: Архангел Михаїл поданий в русі, у короткому одязі, на голові – шапка з хрестом, від якої розходяться промінці, у лівій руці – спис (вістрям донизу, націлений у сатану), біля списа зліва висять ваги, у правій – щит, за плечима крила. Під ногами архангела подано крилатого сатану, що падає (в образі потворної людини з рогами).

Легенда: Напис по колу: ПЕЧАТЬ ЦЕРКОВНА БИСТРИЦІ.

Зовнішній та внутрішній обідки у вигляді ліній.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 20. – Спр. 1501. – Арк. 26-28, 38 зв., 39, 40, 43.

Волосянка
Велика
(1885-1887)

Волосянка Велика. Перший варіант: 12 прим., 1885 – 1887 рр.

Матеріал відтисків: сажа. **Форма:** кругла. **Розмір:** 35 мм.

Зображення: Св. Миколай у довгому священичому вбранні, на голові митра, в руках тримає посох.

Легенда: Напис по колу: ПЕЧАТЬ ЦЕРКВИ ВОЛОСАНСКОЇ ВЕЛНКОЇ. Зовнішній та внутрішній обідки у вигляді ліній.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 20. – Спр. 1504. – Арк. 34 зв., 46, 47, 49-54, 58 зв., 59, 60.

Волошиново. Перший варіант: 6 прим., 1847 – 1885 рр.

Матеріал відтисків: сургуч, сажа, папір та мастика. **Форма:** овальна. **Розмір:** 34x44 мм.

Зображення: Архангел Михаїл у військових обладунках, на голові шолом, у лівій руці ваги, у правій – спис (вістрям донизу, націлений у пашу змію, вгорі спис, завершений хрестом), за плечима крила. Під ногами архангела подано переможеного ним сатану (у вигляді змія, який стоїть на двох лапах, головою вліво, за спиною крила, довгий закручений хвіст завершений стрілою).

Легенда: Напис по колу: *ПЕЧАТЬ ЦЕРКВИ ВОЛОШЫНОВСКОЙ. Зовнішній та внутрішній обідки у вигляді крапочок.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 13. – Спр. 11736. – Арк. 65; Ф. 201. – Оп. 4а. – Спр. 952. – Арк. 35, 42 зв., 55 зв., 99 зв., 100 зв.

Головсько
(1885-1899)

Головсько. Перший варіант: 7 прим., 1885 – 1899 рр.

Матеріал відтисків: фарба. **Форма:** кругла. **Розмір:** 32 мм.

Зображення: Св. Миколай на повен зріст у єпископському вбранні, митрі, навколо голови німб, посох у лівій руці, права на рівні грудей.

Легенда: Напис по колу: ПЕЧАТЬ : ЦРКВИ : ГОЛОВЧАНСКОЙ. Зовнішній та внутрішній обідки у вигляді ліній.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 20. – Спр. 1515. – Арк. 20, 21, 23, 24, 40, 41, 45.

Залокоть
(1904-1905)

Залокоть. Перший варіант: 1 прим., 1905 р.

Матеріал відтисків: чорнило. **Форма:** овальна. **Розмір:** 32x37 мм.

Зображення: Св. Миколай на повен зріст у єпископському вбранні, митрі, у правій руці – жезл. Під ногами хмари.

Легенда: Напис по колу: ПЕЧАТЬ ЦЕРКВИ ЗАЛОКОТ[СК]ОИ. Зовнішній та внутрішній обідки у вигляді крапочок.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 13. – Спр. 9593. – Арк. 75.

Залокоть. Другий варіант: 2 прим., 1904 – 1905 рр.

Матеріал відтисків: чорнило. **Форма:** кругла. **Розмір:** 29 мм.

Зображення: відсутнє.

Легенда: Напис по колу завершений одним горизонтальним рядком: × ГР. КАТ УРЯДЪ ПАРОХЫЯЛЬНЫЙ ЗАЛОКОТЬ. Зовнішній та внутрішній обідки у вигляді ліній.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 13. – Спр. 11127. – Арк. 90; АРР. – Ф. 142. – Спр. 5395.

Звір (1905)

Звір. Перший варіант: 2 прим., 1905 р.

Матеріал відтисків: сажа. **Форма:** овальна. **Розмір:** 36x45 мм.

Зображення: Собор Пресвятої Богородиці: св. Йосиф (у короткому одязі, через плече перекинута палиця з вузликом на кінці), повернутий вліво, веде за вуздечку осла, на якому сидить Богородиця з маленьким Ісусом на руках. Під ногами тверда основа.

Легенда: Напис по колу: ПЕЧАТЬ : ЦЕРКВИ : ЗВОРСКОЙ :. Зовнішній обідок фігурний, внутрішній – у вигляді крапочок.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 13. – Спр. 10413. – Арк. 64, 99.

Ісаї (1885-1899)

Ісаї. Перший варіант: 8 прим., 1885 – 1899 рр.

Матеріал відтисків: сажа, чорнило. **Форма:** овальна. **Розмір:** 34x42 мм.

Зображення: Архангел Михаїл у військових обладунках, на голові шолом, у лівій руці ваги, у правій – спис (вістрям донизу, націлений у пашу змія), за плечима крила. Під ногами архангела подано пере-моженого ним сатану (у вигляді змія, який стоїть на двох лапах, головою вліво, за спиною крила, довгий закручений хвіст завершений стрілою).

Легенда: Напис по колу: * ПЕЧАТЬ ЦЕРКВИ ИСАИСКОЙ. Зовнішній та внутрішній обідки у вигляді крапочок.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 20. – Спр. 1538. – Арк. 18, 22-24, 30, 33зв., 34, 35.

Лаврів (1798)

Лаврів. Перший варіант: 2 прим., 1798 р.

Матеріал відтисків: сургуч, чорнило. **Форма:** кругла. **Розмір:** 31 мм.

Зображення: Св. Онуфрій стоїть на колінах у профіль, повернутий управо, руки складені перед грудьми. Перед святим на підвищенні стоїть хрест із розп'яттям. З лівого боку – деревце. Святий зображений із довгим волоссям, навколо голови німб, довга, по коліна борода, короткий одяг. Під ногами тверда основа.

Легенда: Напис по колу: ПЕЧАТ • ПРЕ[ПО]ДОБНАГО ОНФРИА ПОУСТ[...]. Зовнішній та внутрішній обідки у вигляді ліній.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 159. – Оп. 9. – Спр. 2042. – Арк. 2; Ф. 364. – Оп. 1. – Спр. 144. – Арк. 54.

Лаврів (1913)

Лаврів. Другий варіант: 1 прим., 1913 р.

Матеріал відтисків: чорнило. **Форма:** кругла. **Розмір:** 37 мм.

Зображення: Св. Онуфрій стоїть на колінах у профіль, повернутий управо, руки складені на грудях. Перед святим на підвищенні стоїть хрест, біля підніжжя якого по боках – рослини. З лівого боку – деревце. Святий зображений з довгим волоссям, бородою, навколо голови німб, короткий одяг. Під ногами тверда основа.

Легенда: Напис по колу: ГР. КАТ: УРЯД ПАРОХІЯЛЬНИЙ * в Лаврові: *. Два зовнішніх та внутрішній обідки у вигляді ліній.

Місце зберігання: АРР. – Ф. 142. – Спр. 5326.

Ластівка
(1849-1899)

Ластівка. Перший варіант: 4 прим., 1849 – 1899 рр.

Матеріал відтисків: сажа. **Форма:** овальна. **Розмір:** 36x44 мм.

Зображення: Сюжет Покров Пресвятої Богородиці: Богородиця на повний зріст, у довгому одязі (видно повздовжні складки), на раменах плащ, на голові корона), на розведених у боки руках тримає покривало. Під ногами тверда основа.

Легенда: Напис по колу: + : ПЕЧАТЬ : ЦЕРКВИ : ЛАСТОВЕЦКОИ. Зовнішній та внутрішній обідки у вигляді крапочок.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 20. – Спр. 1562. – Арк. 15, 27, 28, 40.

Ластівка. Другий варіант: 1 прим., 1905 рр.

Матеріал відтисків: чорнило. **Форма:** овальна. **Розмір:** 28x42 мм.

Зображення: відсутнє.

Легенда: Напис по колу: ГР. КАТ. УРЯДЪ ПАРОХІЯЛЬНИЙ (по колу) въ Ла[стовкахъ] (у двох горизонтальних рядках). Зовнішніх два обідки у вигляді ліній.

Місце зберігання: АРР. – Ф. 142. – Спр. 5396.

Лінина Велика
(1885-1901)

Арк. 99; Спр. 9116. – Арк. 106, 108; АРР. – Ф. 142. – Спр. 5100. – Стор. 6.

Лінина Велика. Перший варіант: 11 прим., 1885 – 1901 рр.

Матеріал відтисків: сажа. **Форма:** овальна. **Розмір:** 34х41 мм.

Зображення: Композиція Зішестя Святого Духа: 10 постатей у довгому одязі, навколо голови німб, вгорі над ними голуб. Під ногами тверда основа.

Легенда: Напис по колу: * ПЕЧАТЬ : ЦЕРКВИ : ЛЕНИНСКОЙ. Зовнішній та внутрішній обідки у вигляді крапочок.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 20. – Спр. 1556. – Арк. 12, 14, 16, 19, 22, 24 зв., 32; Там само. – Оп. 13. – Спр. 9115. – Спр. 9116. – Арк. 106, 108; АРР. – Ф. 142. – Спр. 5100. – Стор. 6.

Лінина Мала
(1885-1900)

Арк. 40, 76.

Лінина Мала. Перший варіант: 13 прим., 1885 – 1900 рр.

Матеріал відтисків: сажа, чорнило. **Форма:** овальна. **Розмір:** 29х34 мм.

Зображення: Св. Димитрій у військових обладунках, на голові шолом із плюмажем, обидві руки відведені в боки, у лівій – шестираменний хрест, у правій лук зі стрілою. Під ногами тверда основа.

Легенда: Напис по колу: SIGILL : ECCL : R. G. C. LOCAL: CAPELL: LENINKA MALA. Зовнішній обідок у вигляді лінії.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 20. – Спр. 1555. – Арк. 32, 36, 38, 40, 42, 45-48, 49 зв., 55; Оп. 13. – Спр. 9116. –

Лопушанка
Хомина
(1845-1911)

Спр. 1087. – Арк. 114 зв.; Спр. 1088. – Арк. 13 зв., 14 зв.; Ф. 146. – Оп. 20. – Спр. 1565. – Арк. 30, 32, 35, 38, 40, 42, 43, 45, 47, 48, 50, 51 зв., 54, 60-62; Оп. 38. – Спр. 674. – Арк. 3; Спр. 590. – Арк. 1 зв., 16 зв., 22; АРР. – Ф. 142. – Спр. 5396.

Лопушанка Хомина. Перший варіант: 24 прим., 1845 – 1911 рр.

Матеріал відтисків: папір та мастика, сажа, чорнило, фарба. **Форма:** овальна. **Розмір:** 35х41 мм.

Зображення: Св. Миколай у єпископському вбранні, на голові митра увінчана хрестом, у лівій руці, відведеній убік – посох. Під ногами тверда основа, по боках – рослини.

Легенда: Напис по колу: ПЕЧАТЬ ЦЕРКВИ ЛОПУШАНСКО[Ь]. Зовнішній перший обідок у вигляді крапочок, зовнішній другий – у вигляді лінії.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 201. – Оп. 4 а. –

Лужок Верхній. Перший варіант: 2 прим., 1905 – 1916 рр.

Матеріал відтисків: чорнило. **Форма:** овальна. **Розмір:** 35х44 мм.

Зображення: Св. Параскева у довгому одязі, довкола голови німб. У лівій руці, відведеній убік, тримає двораменний хрест. Під ногами тверда основа, по боках – рослини.

Легенда: Напис по колу: ПЕЧАТЬ : ЦЕРКВИ : Л[...]. Зовнішній та внутрішній обідки у вигляді крапочок.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 13. – Спр. 9259. – Арк. 88; Там само. – Оп. 38. – Спр. 447. – Арк. 36.

Нанчовка Велика, філія парафії Потік Великий (1885-1899)

Нанчовка Велика (філія парафії Потік Великий). **Перший варіант:** 16 прим., 1885 – 1899 рр.

Матеріал відтисків: сажа, чорнило. **Форма:** овальна. **Розмір:** 34x44 мм.

Зображення: Композиція Воскресіння Христове: внизу зображено, очевидно, гріб, у якому лежав Ісус Христос, з обох боків розташовано по одній постаті (у короткому одязі) зі списками в руках, перед гробом лежить ще одна постать (головою вправо, у короткому одязі). Над гробом у мандорлі возноситься Ісус Христос із посохом, що увінчаний хрестом і фаною, фігуру оточує проміння ореола.

Легенда: Напис по колу: ПЕЧАТЬ : ЦЕРКВИ : NANЧУЛСКОЙ :. Зовнішній та внутрішній обідки у вигляді крапочок.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 20. – Спр. 1579. – Арк. 62, 71, 74-76, 78-80, 83, 85-87, 90-92, 98.

Свидник (1873-1906)

Свидник. Перший варіант: 7 прим., 1873 – 1906 рр.

Матеріал відтисків: сажа, чорнило. **Форма:** овальна. **Розмір:** 35x40 мм.

Зображення: Сюжет Покров Пресвятої Богородиці: Богородиця на повний зріст, у довгому одязі (видно повздовжні складки), на раменах плащ, на голові корона, на розведених у боки руках тримає покривало. Під ногами тверда основа.

Легенда: Напис по колу: * ПЕЧАТЬ * ЦЕРКВИ * СВИДНИЦКОЙ. Зовнішній та внутрішній обідки у вигляді ліній.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 20. – Спр. 1607. – Арк. 27, 31 зв., 34, 35; Оп. 13. – Спр. 12064. – Арк. 19; Спр. 12065. – Арк. 61, 63.

Смільна (1885-1899)

Смільна. Перший варіант: 4 прим., 1885 – 1899 рр.

Матеріал відтисків: сажа. **Форма:** овальна. **Розмір:** 35x44мм.

Зображення: Архангел Михаїл у військових обладунках, на голові шолом, у лівій руці ваги, у правій – спис (вістрям донизу, націлений у пашу змія), за плечима крила. Під ногами архангела подано пере-моженого ним сатану (у вигляді змія, який стоїть на двох лапах, головою вліво, за спиною крила, довгий закручений хвіст зі стрілою на кінці).

Легенда: Напис по колу: * : ПЕЧАТЬ : ЦЕРКВИ : СМІЛНАНСКОЙ. Зовнішній та внутрішній обідки у вигляді крапочок.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 20. – Спр. 1595. – Арк. 41, 58; Оп. 13. – Спр. 10106. – Арк. 53, 54.

Сприня (1899)

Сприня. Перший варіант: 2 прим., 1899 р.

Матеріал відтисків: чорнило. **Форма:** овальна. **Розмір:** 34x43 мм.

Зображення: Св. Миколай на повен зріст у єпископському вбранні, митрі, увінчаний хрестом, посох у правій руці, ліва на рівні грудей, ймовірно, тримає книгу. Під ногами тверда основа.

Легенда: Напис по колу: ПЕЧАТЬ ЦЕРКВИ СПРЫНСКОЙ. Зовнішній та внутрішній обідки у вигляді крапочок.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 20. – Спр. 1596. – Арк. 29, 28.

Старий Самбір
(1798)

Старий Самбір. Перший варіант: 2 прим., 1798 р.

Матеріал: сургуч. **Форма:** кругла. **Розмір:** 40 мм.

Зображення: Св. Миколай: зображення поясне, у єпископському вбранні (омофор із хрестом, на голові митра); у правій руці розгорнута книга та посох увінчаний хрестом, ліва – на рівні грудей, в двоперстному благословляючому жесті. З обох боків біля голови розташовані літери “Σ” та “И”.

Легенда: Напис по колу: відсутній. Обідок з рослинного орнаменту.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 159. – Оп. 9. – Спр. 2126. – Арк. 3 зв; АРР. – Ф. 142. – Спр. 3534. – Стор. 41.

Старий Самбір
(1853-1867)

Старий Самбір. Другий варіант: 9 прим., 1853 – 1867 рр.

Матеріал: сургуч зі шнурами, папір та мастика. **Форма:** овальна. **Розмір:** 20x24 мм.

Зображення: Св. Миколай: зображення 2/3 постаті у єпископському вбранні (омофор із хрестом, на голові митра, довкола голови німб); у руках розгорнута книга.

Легенда: Напис по колу: [...] ЦЕРКОВ СТАРОМѢСТ[С]КА. Зовнішній обідок у вигляді лінії.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 201. – Оп. 4а. – Спр. 5347. – Арк. 28 зв., 37, 52, 67 зв., 73, 79 зв., 96 зв., 104 зв., 113 зв.

Старий Самбір
(1885-1892)

Старий Самбір. Третій варіант: 8 прим., 1885 – 1892 рр.

Матеріал: чорнило. **Форма:** кругла. **Розмір:** 34 мм.

Зображення: Св. Миколай зображений фронтально, на повен зріст, у єпископському вбранні (на голові митра з хрестом), з жезлом у руці. Під ногами тверда основа.

Легенда: Напис по колу: * ПЕЧАТЬ ЦЕРКВИ ГР. К. ВЪ СТАРОМѢСТѢ. Зовнішній обідок у вигляді лінії.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 20. – Спр. 1599. – Арк. 34-38; Оп. 13. – Спр. 10224. – Арк. 72, 73, 94.

Старий Самбір
(1893-1896)

Старий Самбір. Четвертий варіант: 9 прим., 1893 – 1896 рр.

Матеріал: чорнило. **Форма:** овальна. **Розмір:** 27x52 мм.

Зображення: Св. Миколай зображений фронтально у єпископському вбранні (омофор із хрестом, на поясі набедренник у вигляді ромба, на голові митра, увінчана хрестом), з жезлом, обвитим двома зміями, у правій руці та піднятою в благословляючому двоперстному жесті лівою. Під ногами тверда основа.

Легенда: Напис по колу: ГР. КАТ. УРЯДЪ ПАРОХ. × ВЪ СТАРОММѢСТѢ ×. Зовнішній обідок у вигляді лінії.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 13. – Спр. 10224. – Арк. 102; спр. 10225. – Арк. 10, 38, 39, 49, 50, 81, 82.

Старий Самбір
(1900-1910)

Старий Самбір. П'ятий варіант: 6 прим., 1900 – 1910 рр.

Матеріал: чорнило. **Форма:** кругла. **Розмір:** 35 мм.

Зображення: Св. Миколай зображений фронтально, на повен зріст, у єпископському вбранні (омофор, на голові митра, увінчана хрестом), з жезлом, обвитим двома зміями, у правій руці та книгою у лівій.

Легенда: Напис по колу: ГР. КАТ. УРЯДЪ ПАРОХ. * въ СТАРОМЪ САМБОРѢ *. Зовнішніх два обідки у вигляді ліній.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 20. – Спр. 1599. – Арк. 45, 46 зв.; Оп. 38. – Спр. 267. – Арк. 2, 39 зв.; Оп. 13. – Спр. 10226. – Арк. 99; Ф. 451. – Оп. 2. – Спр. 458. – Арк. 172.

Старий Самбір
(1911-1914)

Старий Самбір. Шостий варіант: 3 прим., 1911 – 1914 рр.

Матеріал: чорнило. **Форма:** кругла. **Розмір:** 41 мм.

Зображення: Св. Миколай зображений фронтально (2/3 постаті) в єпископському вбранні (омофор із хрестом, на голові митра, довкола голови німб), у правій руці книга.

Легенда: Напис по колу: Печать церкви парохіальної * в Старім Самборі *. Зовнішніх два обідки у вигляді ліній.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 38. – пр. 478. – Арк. 132, 141, 143 зв., 149, 180, 184 зв., 188; Оп. 38. – Спр. 67. – Арк. 63, 67 зв.; APP. – Ф. 142. – Спр. 5328. – Стор. 401.

Страшевичі
(1885-1900)

Страшевичі. Перший варіант: 22 прим., 1885 – 1900 рр.

Матеріал відтисків: сажа, чорнило. **Форма:** овальна. **Розмір:** 27x33 мм.

Зображення: Сюжет Воздвиження Честного Хреста: постать у довгому одязі, у руках, піднятих над головою, тримає двораменний хрест. Під ногами тверда основа, з обох боків – по рослині.

Легенда: Напис по колу: * ПЕЧАТЬ ЦЕРКВИ СТРАШЕВСКОЙ. Зовнішній та внутрішній обідки у вигляді крапочок.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 20. – Спр. 1601. – Арк. 43, 44, 46, 53, 54 зв.; Спр. 1487. – Арк. 38 зв.; Спр. 1501. – Арк. 38 зв.; Спр. 1504. – Арк. 31, 34 зв., 48; Спр. 1515. – Арк. 23; Спр. 1538. – Арк. 18; Спр. 1562. – Арк. 27, 28; Спр. 1565. – Арк. 35; Спр. 1595. – Арк. 41; Спр. 1632. – Арк. 57 зв.; Оп. 13. – Спр. 11895. – Арк. 107; Спр. 1611. – Арк. 49 зв.; Спр. 1612. – Арк. 46; Спр. 1639. – Арк. 45 зв.; Спр. 1638. – Арк. 42.

Стрілки
(1885-1899)

Стрілки. Перший варіант: 14 прим., 1885 – 1899 рр.

Матеріал ручки: дерево, грубо обтесане. **Форма:** конусоподібна із заокругленим завершенням, має повздовжну тріщину від втулки до самого верху. **Висота:** 88 мм. **Спосіб кріплення:** дерев'яна ручка вставлена у металеву втулку, додатково збоку кріпиться цвяхом.

Матеріал основи: латунь. **Форма основи:** овальна. **Розмір:** металева основа 34x42 мм; висота металевої основи 3 мм; висота металевої втулки – 20 мм. Металева основа затерта, у багатьох літер стерті перемички, легенда відчитується погано.

Загальна висота: 91 мм.

Матеріал відтисків: сажа, чорнило.

Зображення: Св. Євстахій у короткому одязі, на голові шолом. У правій руці, відведений убік, тримає посох, увінчаний фаною. У лівій руці, на рівні грудей, тримає гілку. З лівого боку зображений у русі олень з гілястими рогами, між якими – двораменний хрест (тулуб повернутий вліво, а голова – вправо). Під ногами тверда основа.

Легенда: Напис по колу: * ПЕЧАТЬ : ЦЕРКВИ : СТРѢЦКОЙ. Зовнішній та внутрішній обідки у вигляді крапочок.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 20. – Спр. 1632. – Арк. 49, 51, 52, 54, 56, 57 зв., 58, 60, 64, 65, 67, 69, 71; НМЛ. – ФС. № 90.

Стрільбичі
(1885-1899)

Стрільбичі. Перший варіант: 12 прим., 1885 – 1899 рр.

Матеріал відтисків: сажа, чорнило. **Форма:** овальна. **Розмір:** 32x37 мм.

Зображення: Сюжет Покров Пресвятої Богородиці: Угорі Богородиця, на розведених у боки руках тримає покривало, внизу 5 постатей.

Легенда: Напис по колу: + ПЕЧАТЬ ЦЕРКВИ СТРЕЛБИЦКОЙ. Зовнішній та внутрішній обідки у вигляді крапочок.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 20. – Спр. 1603. – Арк. 29, 32, 36, 40, 42-44, 50, 53, 57-59.

Сторона. Перший варіант: 6 прим., 1849 – 1885 рр.

Матеріал відтисків: сажа, папір та мастика. **Форма:** овальна. **Розмір:** 34x41 мм.

Зображення: Св. Миколай у єпископському вбранні, на голові митра, увінчана хрестом, у правій руці – посох. Під ногами тверда основа, по боках – рослини.

Легенда: Напис по колу: : ПЕЧАТЬ : ЦЕРКВИ : СТРОНСКОЙ. Зовнішній та внутрішній обідки у вигляді крапочок.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 20. – Спр. 1602. – Арк. 26, 50 зв., 51 зв., 53, 54 зв., 55.

Сторона. Другий варіант: 3 прим., 1899-1916 рр.

Матеріал відтисків: чорнило. **Форма:** кругла. **Розмір:** 29 мм.

Зображення: відсутнє.

Легенда: Напис: Г. К. УРЯДЪ (по колу) ПАРОХІЯЛЬНІЙ вѣ (у двох горизонтальних рядках) СТОРОННѢ (по колу). Зовнішні два обідки у вигляді ліній.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 20. – Спр. 1602. – Арк. 61 зв., 62 зв.; Оп. 38. – Спр. 477. – Арк. 32.

Сушиця Рикова
(1885-1906)

Сушиця Рикова. Перший варіант: 11 прим., 1885 – 1906 рр.

Матеріал відтисків: сажа, чорнило. **Форма:** кругла. **Розмір:** 32 мм.

Зображення: Композиція Введення в храм Пресвятої Богородиці: на передньому плані зображено постаті п'ятьох осіб: зліва свв. Йоаким і Анна (повернуті до центру), посередині – маленька Діва Марія, справа стоїть св. Захарій (у профіль), ледь нахилившись вперед, простягає руки до маленької Діви Марії, за ним постать ще одного священнослужителя (усі в довгому вбранні з німбами довкола голови). На другому

плані з правого боку розташовані архітектурні споруди.

Легенда: Напис по колу: ПЕЧАТЬ ЦЕРКОВНА СУШИЧКА. Зовнішній та внутрішній обідки у вигляді ліній.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 20. – Спр. 1605. – Арк. 21, 25, 27 зв., 28-30, 39, 50, 56, 60; АРР. – Ф. 142. – Спр. 5099.

Тернів. Перший варіант: 11 прим., 1849 – 1885 рр.

Матеріал відтисків: сургуч, чорнило. **Форма:** овальна. **Розмір:** 38x43 мм.

Зображення: Свв. Кузьма і Дем'ян у довгому одязі (повздовжні складки), голови напівповернуті до центру. Святий справа тримає сувій із написом латинкою. Святий зліва тримає сувій на рівні грудей з написом латинкою. Під ногами тверда основа.

Легенда: Напис по колу: * ПЕЧАТЬ : ЦЕРКВИ : ТОРШОВСКОЙ :. Зовнішній та внутрішній обідки у вигляді крапочок.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 20. – Спр. 1611. – Арк. 7, 35, 38, 40, 43, 44, 49 зв., 50-52; Оп. 13. – Спр. 10228. – Арк. 82.

Топільниця
(1885-1907)

Топільниця. Перший варіант: 17 прим., 1885 – 1907 рр.

Матеріал відтисків: сажа, чорнило. **Форма:** овальна. **Розмір:** 36x45 мм.

Зображення: Сюжет Успіння Богородиці: на першому плані лежить Богородиця (головою вліво), за ним – Ісус Христос з малим дитятком (алегоричне уособлення душі Богородиці) та ще шість постатей (у всіх – німби). Під ногами тверда основа.

Легенда: Напис по колу: ПЕЧАТЬ : ЦЕРКВИ : ТОПОЛНИЦЬКОЇ. Зовнішній та внутрішній обідки у вигляді крапочок.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 20. – Спр. 1612. – Арк. 27, 38, 39 зв., 40, 42 зв., 43, 44, 46-50, 52, 68; Оп. 38. – Спр. 135. – Арк. 40, 41, 49.

Топільниця
(1911)

Топільниця. Другий варіант: 1 прим., 1911 р.

Матеріал відтисків: чорнило. **Форма:** кругла. **Розмір:** 36 мм.

Зображення: Богородиця (2/3 постаті), на правій руці тримає маленького Ісуса (обое у довгому одязі (видно повздовжні складки) та з короною на голові, навколо голови німб).

Легенда: Напис по колу: ПЕЧАТЬ ЦЕРКВИ + ТОПОЛНИЦЬКОЇ +. Зовнішній та внутрішній обідки у вигляді ліній.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 38. – Спр. 136. – Арк. 25.

Тур'є
(1799-1804)

Тур'є. Перший варіант: 2 прим., 1799 – 1804 рр.

Матеріал відтисків: сургуч, папір та віск. **Форма:** овальна. **Розмір:** 34x44 мм.

Зображення: Св. Миколай у єпископському вбранні, на голові митра, увінчана хрестом, у правій руці – посох. Під ногами тверда основа.

Легенда: Напис по колу: ПЕЧАТЬ [ЦЕРКВИ] ТУР[...]. Зовнішній та внутрішній обідки у вигляді крапочок.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 159. – Оп. 9. – Спр. 2153. – Арк. 7 зв., 9.

Явора. Перший варіант: 7 прим., 1885 – 1899 рр.

Матеріал ручки: дерево, грубо обтесане, покрите жовтим лаком. **Форма:** циліндрична. **Висота:** 69 мм. **Спосіб кріплення:** дерев'яна ручка, вставлена у металеву втулку (заходить нещільно, хитається).

Матеріал основи: мідь. **Форма основи:** овальна. **Розмір:** металева основа 34х41 мм; висота металевої основи 3 мм; висота металевої втулки – 19 мм.

Загальна висота: 92 мм.

Матеріал відтисків: сажа.

Зображення: Композиція Вознесіння Господнє: вгорі на сегменті хмари постать Ісуса Христа з розведеними в боки руками (довкола голови німб, з одягу – набедрена пов'язка та плащ, перекинутий через руку). Внизу зображено пагорб із чотирьох боків якого по одній постаті, повернуті до центру. Справа – поколінне зображення особи з простягнутою вперед рукою, по центру – поясне зображення з розведеними в боки руками, зліва – погрудне зображення (у профіль, видно бороду) з піднесеними вгору руками, позаду видно лише голову, погляд якої спрямований вгору.

Легенда: Напис по колу: ☒ ПЕЧАТЬ : ЦЕРКВИ : ЯВОРСКОЙ:. Зовнішній та внутрішній обідки у вигляді крапочок.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 20. – Спр. 1639. – Арк. 31, 41, 45 зв., 56, 56 зв., 57. НМЛ. – ФС. 144.

Явора. Другий варіант: 1 прим., 1902 р.

Матеріал відтисків: чорнило. **Форма:** кругла. **Розмір:** 34 мм.

Зображення: відсутнє.

Легенда: Напис по колу, продовжений одним горизонтальним рядком: РУССКО КАӨ УРЯДЪ ПРИХОДСК[И]Й ВЪ ЯРОР[Ъ]. Зовнішній обідок у вигляді лінії.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 13. – Спр. 8601. – Арк. 118.

Ясениця Замкова. Перший варіант: 5 прим., 1840 – 1899 рр.

Матеріал відтисків: папір та мастика, сажа. **Форма:** овальна. **Розмір:** 33х44 мм.

Зображення: Архангел Михаїл у військових обладунках, на голові шолом, у лівій руці ваги, у правій – спис (вістрям донизу, націлений у пашу змія), за плечима крила. Під ногами архангела подано сатану у вигляді змія, який стоїть на двох лапах, головою вліво, за спиною крила, довгий закручений хвіст.

Легенда: Напис по колу: ☼ ПЕЧАТЬ : ЦЕРКВИ : [...]НИЦКОЙ. Зовнішній та внутрішній обідки у вигляді крапочок.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 20. – Спр. 1637. – Арк. 33 зв., 44 зв.; Оп. 13. – Спр. 8572. – Арк. 72; Спр. 8574. –

Арк. 21; АРР. – Ф. 142. – Спр. 2501. – Стор. 70.

Ясениця Замкова (1840-1899)

Ясениця Замкова
(1898-1911)

Ясениця Замкова. Другий варіант: 6 прим., 1898 – 1911 рр.

Матеріал відтисків: чорнило, фарба. **Форма:** овальна. **Розмір:** 35х40 мм.

Зображення: Архангел Михаїл у довгому одязі, на раменах розвівається плащ, на голові шолом, у лівій руці меч, у правій – круглий щит (із вигравіюваним хрестом), за плечима крила. Святий поданий в русі, напівобернений вправо. Під ногами архангела сатана, що падає зі скелі в прірву (у подоби людини з піднятими вгору руками, головою вправо (на ній – роги), за спиною – крила).

Легенда: Напис по колу: * Гр. к. Урядъ парохіальный въ Ясеницѣ замковой. Зовнішній та внутрішній обідки у вигляді ліній.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 50. – Спр. 690. – Арк. 26 зв., 27; Оп. 20. – Спр. 1637. – Арк. 43, 44 зв.; Оп. 13. – Спр. 8574. – Арк. 108; АРР. – Ф. 142. – Спр. 5548. – Стор. немає.

Ясениця Масьова
(1873-1885)

Ясениця Масьова. Перший варіант: 7 прим., 1873 – 1885 рр.

Матеріал відтисків: сажа, чорнило. **Форма:** кругла. **Розмір:** 31 мм.

Зображення: Св. Параскева у довгому одязі, довкола голови німб із промінчиками. У лівій руці тримає двораменний хрест. Під ногами тверда основа, по боках – рослини.

Легенда: Напис по колу: ПЕЧАТЪ · ЦЕРКВИ · ЯСОНК[А] МАСЕВОИ. Зовнішній та внутрішній обідки у вигляді ліній.

Місце зберігання: ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 13. – Спр. 8753. – Арк. 92; Оп. 20. – Спр. 1638. – Арк. 42, 43, 45, 46, 47 зв., 48 зв.

¹ Скочиляс І. Святий Архангел Михаїл у церковній сфрагістиці Перемишльської єпархії XIX – початку XX ст. // Вісник Львівського університету. Серія історична. – Львів, 2002. – Вип. 37. – Част. 2. – С. 88-105.

² Скочиляс І. Богородичні сюжети на парафіяльних печатках Старосамбірського деканату Перемишльської єпархії другої половини XIX – початку XX ст. // Знак: Вісник Українського геральдичного товариства. – Львів, 2012. – Ч. 57. – С. 2-3.

³ Скочиляс І. Сюжетне зображення церковних штемпелів Перемишльської єпархії останньої третини XIX – початку XX ст. // Знак: Вісник Українського геральдичного товариства. – Львів, 2004. – Ч. 32. – С. 3.

⁴ Скочиляс І. Парафіяльні печатки дрогобицько-самбірського регіону кінця XVIII – початку XX ст. // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – Дрогобич, 2004. – Вип. 8. – С. 498-501.

⁵ Денисова Т. Матриці печаток парафіяльних церков Перемишльської греко-католицької єпархії у сфрагістичній колекції Національного музею у Львові ім. Андрея Шептицького // Нумізматика і фалеристика. – К., 2011. – № 3. – С. 6-11.

⁶ Там само. – С. 11.

⁷ Там само.

⁸ Збереглося 13 відтисків печатки Стрілків на яких чітко вимальовується саме такий сюжет: Центральний державний історичний архів України у Львові (далі – ЦДІА України у Львові). – Ф. 146. – Оп. 20. – Спр. 1632. – Арк. 49, 51, 52, 54, 56, 57 зв., 58, 60, 64, 65, 67, 69, 71).

⁹ Денисова Т. Матриці печаток парафіяльних церков Перемишльської греко-католицької єпархії... – С. 11.

¹⁰ На даний час вдалося відшукати 13 примірників відтисків штемпеля Стрілки, що функціонував у 1885-1899 рр. Матеріалом для відтисків у всіх випадках використовували сажу та чорнило (ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 20. – Спр. 1632. – Арк. 49, 51, 52, 54, 56, 57зв., 58, 60, 64, 65, 67, 69, 71). Вдалося віднайти 6 примірників відтисків штемпеля Явори, що функціонував у 1885 – 1899 рр. Матеріалом для відтисків у всіх випадках слугувала сажа (ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 20. – Спр. 1639. – Арк. 31, 41, 45зв., 56, 56зв., 57). Подаючи наукову інформацію щодо матеріалу який використовувався для відбитків необхідно провести в архівах пошуки відтисків досліджуваної печатки і, таким чином, мати аргументовані підстави для власних тверджень.

¹¹ Схиматісмъ Всего Клира руского-католического епархїи Перемышльской на годъ отъ рожд. Хр. 1879. – Перемышль, 1879. – С. 347-355; Шематизмъ Всего Клира греко-католического епархїи соединенныхъ Перемыской Самбѣрской и Сянѣцкой на рѣкъ вѣдъ рожд. Хр. 1910. – Перемышль, 1909. – С. 356-375.

¹² Національний музей імені Андрея Шептицького у Львові (далі – НМЛ). – ФС. 144.

¹³ Там само. – ФС. 90.

¹⁴ Тепер с. Головське Турківського р-ну. Сучасні назви населених пунктів подано за: Львівська область Адміністративно-територіальний поділ / Матеріал підгот. Ф. Алеїніков. – Част. 2. – Львів, 2005. – С. 107-152.

¹⁵ Тепер с. Потік Великосільської с.р., Старосамбірського району.

¹⁶ Тепер с. Біличі Старосамбірського району.

¹⁷ Тепер с. Сушиця Тернівської с.р., Старосамбірського району.

¹⁸ Детальніше див.: Скочиляс І. Богородичні сюжети на парафіяльних печатках Старосамбірського деканату... – С. 2-3.

¹⁹ Тепер с. Ясениця Турківського району.

²⁰ Схиматісмъ Всего Клира руского-католического епархїи Перемышльской на годъ отъ рожд. Хр. 1879. – Перемышль, 1879. – С. 347-355.

²¹ ЦДІА України у Львові. – Ф. 201. – Оп. 1. – Спр. 331. – Арк. 24-26зв.

²² Там само. – Оп. 4 а. – Спр. 5347. – Арк. 28зв.

²³ Там само. – Ф. 146. – Оп. 20. – Спр. 1599. – Арк. 34-38.

²⁴ Там само. – Оп. 13. – Спр. 10224. – Арк. 102.

²⁵ Там само. – Оп. 20. – Спр. 1599. – Арк. 45.

²⁶ Там само. – Спр. 1602. – Арк. 26.

²⁷ Там само. – Арк. 61зв.

²⁸ Там само. – Спр. 1637. – Арк. 33зв. У цьому випадку початок слова відчитати не вдалося, тому достеменно не відомо чи там були присутні церковнослов'янські літери.

²⁹ ЦДІА України у Львові. – Ф. 146. – Оп. 50. – Спр. 690. – Арк. 26зв., 27.

³⁰ Вестникъ законовъ и роспораженіи краєвыхъ для королевства Галиціи и Володоміріи разомъ съ великимъ княжествомъ Краковскимъ. – 1866. – Ч. XIV (Выдано и розослано 30 грдна 1866). – С. 111-117.

³¹ Створення парафіяльних комітетів, покладені на них фінансово-майнові обов'язки зумовили заміну напису в печатках – замість – ПЕЧАТЬ ЦЕРКВИ..., почала застосовуватися формула – ГР. КАТ. УРЯД ПАРОХІЯЛЬНИЙ. Детальніше про ці процеси див.: Скочиляс І. Богородичні сюжети в парафіяльних печатках Перемишльської єпархії ХІХ – початку ХХ століття // Український археографічний щорічник. Нова серія. – Вип. 7. – Київ-Нью-Йорк, 2002. – С. 168-170.

Ірина Скочилянс.

Печатки Стросамбірського деканату перемишльської єпархії кінця XVIII – початку XX ст.

На прикладі Старосамбірського деканату розглядаються особливості функціонування парафіяльних та деканатських штампелів у Перемишльській греко-католицькій єпархії. Простежено їхню еволюцію за різними параметрами: матеріали для відбитків, форма, розміри, легенда, сюжетне зображення.

Iryna Skochylyas.

The stamps of the Staryi Sambir dean of the Przemyśl diocese in the end of the XVIII – beginning of the XX-th centuries.

On the example of the Staryi Sambir dean the peculiarities of the functioning of the parish and deanery stamps in the Przemyśl Greek-Catholic diocese are considered. Their evolution on various parameters is observed: materials for prints, shape, size, legend, plot images.